

Vyřizuje: Mgr. Tomáš Hendrych

Telefon: 545 555 414

VEŘEJNÁ VYHLÁŠKA

Český metrologický institut (dále jen „ČMI“), jako orgán věcně a místně příslušný ve věci stanovování metrologických a technických požadavků na stanovené měřidlo a stanovování zkoušek při schvalování typu a při ověřování stanoveného měřidla dle § 14 odst. 1 zákona č. 505/1990 Sb., o metrologii, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o metrologii“), a dle ustanovení § 172 a následujících zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „SprŘ“), zahájil z moci úřední dne 2. 2. 2017 správní řízení dle § 46 SprŘ, a na základě podkladů vydává toto:

I.

OPATŘENÍ OBECNÉ POVAHY

číslo: 0111-OOP-C082-17

kterým se stanovují metrologické a technické požadavky na stanovená měřidla, včetně metod zkoušení pro ověřování stanovených měřidel:

„měřidla a měřicí systémy protečeného množství kapalin jiných než voda nebo než zkapalněné plyny – výdejní stojany vodného roztoku močoviny - AdBlue“

Toto opatření obecné povahy stanovuje metrologické požadavky na měřidla a měřicí sestavy protečeného množství kapalin jiných než voda nebo než zkapalněné plyny, konkrétně výdejní stojany AdBlue, které se uplatní po uvedení na trh nebo do provozu při jejich ověřování. Tyto požadavky jsou v souladu s požadavky zvláštního právního předpisu¹.

Na výdejní stojany AdBlue, jejichž typ byl schválen podle zákona o metrologii, ve znění účinném do 30. října 2006, tedy ve stavu před implementací směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/22/ES, v platném znění, do českého právního řádu, se při ověřování uplatňují metrologické požadavky, které byly rozhodné pro jejich uvedení do oběhu.

Toto opatření obecné povahy se nevztahuje na měřidla protečeného množství pohonných hmot, kryogenních kapalin, stlačeného zemního plynu (CNG), zkapalněné směsi uhlovodíkových plynů (LPG) a kapalin do ostríkovaců.

¹ Nařízení vlády č. 120/2016 Sb., o posuzování shody měřidel při jejich dodávání na trh, ve znění pozdějších předpisů. Tímto nařízením vlády je do české legislativy implementována směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/32/EU ze dne 26. února 2014 o harmonizaci právních předpisů členských států týkajících se dodávání měřidel na trh.

1 Základní pojmy

Pro účely tohoto opatření obecné povahy platí termíny a definice podle VIM a VIML² a dále uvedené termíny a definice.

1.1

měřidla a měřicí sestavy protečeného množství kapalin jiných než voda nebo než zkapalněné plyny

měřidla pro měření proteklého objemu nebo hmotnosti různých kapalin mimo vodu a zkapalněných plynů

1.2

výdejní stojan na vodný roztok močoviny – „AdBlue“ (dále jen „výdejní stojan AdBlue“)

měřicí systém určený pro doplňování AdBlue do vozidel se spalovacími motory, které využívají tuto technologii

1.3

výdejní pistole

ručně ovládaná součást výdejního stojanu, která řídí průtok kapaliny během procesu jejího vydávání; zahrnuje výtokový nástavec a automatický uzavírací mechanismus

1.4

přerušitelný měřicí systém

měřicí systém lze považovat za přerušitelný, jestliže proudění kapaliny lze snadno a rychle zastavit

1.5

obchodní transakce

závazkový vztah, při kterém výsledek měření slouží jako základ pro cenu k zaplacení, přičemž jednou ze stran zapojených do transakce vztažené k měření je zákazník a všechny strany akceptují výsledek měření získaný v daném čase a místě

1.6

nejmenší odměr (mmq)

Nejmenší množství kapaliny, pro které je měření v daném měřicím systému metrologicky přijatelné

2 Metrologické požadavky

Metrologické požadavky na měřidla při jejich dodávání na trh stanoví zvláštní právní předpis¹.

Metrologické požadavky dle této kapitoly se uplatní při ověřování měřidel po jejich dodání na trh nebo do provozu.

Na měřidla se při ověřování uplatňují metrologické požadavky platné v době jejich uvedení na trh.

² TNI 01 0115 Mezinárodní metrologický slovník – Základní a všeobecné pojmy a přidružené termíny (VIM) a Mezinárodní slovník termínů v legální metrologii (VIML) jsou součástí sborníku technické harmonizace „Terminologie v oblasti metrologie“ veřejně dostupného na www.unmz.cz.

2.1 Stanovené pracovní podmínky

2.1.1 Rozsah teploty okolí

Výdejní stojany AdBlue musí řádně pracovat v rozsahu teploty okolí specifikovaném výrobcem jako rozsah pracovních teplot, který musí být alespoň $-10\text{ }^{\circ}\text{C}$ až $+55\text{ }^{\circ}\text{C}$.

2.1.2 Rozsah průtoku

Rozsah průtoku měřicího systému specifikovaný výrobcem musí být v mezích rozsahu průtoku každé jeho součásti, zejména průtokoměru.

Minimální požadovaný poměr průtoků $Q_{\max} : Q_{\min}$ výdejního stojanu AdBlue je 4 : 1.

2.1.3 Měřená kapalina

Měřená kapalina musí být specifikována názvem nebo druhem, jejichž fyzikální vlastnosti jsou určeny a obecně známy nebo musí být specifikována přímo uvedením rozsahů relevantních fyzikálních vlastností, se kterými výrobci tyto kapaliny dodávají, jako je např. rozsah hustoty nebo viskozity, rozsah teplot či rozsah tlaků.

2.2 Měřicí rozsah

2.2.1 Měřicí rozsah průtoku

Výdejní stojany AdBlue musí splňovat požadavky na největší dovolené chyby v celém měřicím rozsahu průtoku specifikovaném výrobcem.

2.2.2 Nejmenší odměr (mmq)

Nejmenší odměr výdejního stojanu AdBlue nesmí být menší, než je největší z nejmenších odměrů jakékoliv jeho součásti.

2.3 Klasifikace přesnosti výdejních stojanů AdBlue.

2.3.1 Třída přesnosti výdejních stojanů AdBlue

Pro výdej AdBlue se používají výdejní stojany třídy přesnosti 0,5 dané největší dovolenou chybou měřicího systému.

2.3.2 Největší dovolené chyby

Pro objemy rovnající se dvěma litrům nebo větší jsou největší dovolené chyby uvedeny v tabulce 1.

Tabulka 1 – Největší dovolené chyby pro $V \geq 2$ litry

---	Největší dovolená chyba
Měřicí systémy (A) (výdejní stojany AdBlue)	0,5 %
Měřidla (B) (samostatná měřidla objemu jako součásti k použití do výdejního stojanu AdBlue)	0,3 %

Pro objemy menší než dva litry jsou největší dovolené chyby uvedeny v tabulce 2.

Tabulka 2 – Největší dovolené chyby pro $V < 2$ litry

Měřený objem V	Největší dovolená chyba
$V < 0,1$ L	4× hodnota v tabulce 1 použitá na 0,1 L
$0,1$ L $\leq V < 0,2$ L	4× hodnota v tabulce 1
$0,2$ L $\leq V < 0,4$ L	2× hodnota v tabulce 1 použitá na 0,4 L
$0,4$ L $\leq V < 1$ L	2× hodnota v tabulce 1
1 L $\leq V < 2$ L	hodnota v tabulce 1 použitá na 2 L

Bez ohledu na měřené množství je velikost největší dovolené chyby dána jako větší z následujících dvou hodnot:

- absolutní hodnota největší dovolené chyby uvedené v tabulce 1 nebo v tabulce 2,
- absolutní hodnota největší dovolené chyby pro nejmenší odměr E_{\min} .

Pro nejmenší odměry rovnající se dvěma litrům nebo větší platí následující podmínky:

Podmínka 1: E_{\min} musí splňovat podmínku: $E_{\min} \geq 2R$, kde R je nejmenší hodnota dílku indikačního zařízení.

Podmínka 2: E_{\min} je dáno vztahem: $E_{\min} = (2 \cdot mmq) \times (A/100)$, kde mmq je nejmenší odměr a A je číselná hodnota pro měřicí systémy (A), uvedená v tabulce 1.

Pro nejmenší odměry menší než dva litry platí výše uvedená podmínka 1 a E_{\min} je rovno dvojnásobku hodnoty uvedené v tabulce 2 pro měřicí systémy (A) z tabulky 1.

U měřicího systému a jednotlivých měřidel nesmí docházet ke zneužívání největší dovolené chyby ani k systematickému zvýhodňování jedné ze stran.

3 Technické požadavky

Technické požadavky na měřidla stanoví zvláštní právní předpis¹.

4 Značení a zajištění

4.1 Označení výdejního stojanu AdBlue

Každý výdejní stojan musí být opatřen zvláštním štítkem, obsahujícím alespoň následující informace:

- jméno nebo obchodní značku výrobce;
- označení typu výdejního stojanu;
- výrobní číslo a rok výroby;
- minimální průtok Q_{\min} a maximální průtok Q_{\max} ;
- minimální (pokud je potřebný) a maximální provozní tlak;
- nejmenší odměr (V_{\min});
- název nebo druh měřené kapaliny, případně rozsah relevantních charakteristik;
- minimální a maximální teplota měřené kapaliny;

- i) minimální a maximální teplota okolního prostředí;
- j) mechanická a elektromagnetická třída okolního prostředí;
- k) jmenovitá hodnota napětí střídavého zdroje a mezní hodnota napětí stejnosměrného zdroje;
- l) třída přesnosti;
- m) číslo certifikátu schválení typu, pokud existuje nebo označení shody;
- n) identifikace poloh jednotlivých výdejních míst.

Tento štítek musí být pevně připojen ke konstrukci výdejního stojanu AdBlue na viditelném místě a zaplombován.

Všechny údaje na štítku na výdejním stojanu AdBlue musí být čitelné.

4.2 Označení součástí výdejního stojanu AdBlue

Každá samostatná metrologicky relevantní součást výdejního stojanu, jako je snímač průtoku, měřicí převodník, počítadlo nebo odlučovač plynů, obsahuje alespoň (např. v podobě dalšího štítku) následující informace:

- výrobní číslo;
- jméno nebo obchodní značku výrobce;
- číslo certifikátu schválení typu, pokud existuje;
- další relevantní charakteristiky pro konkrétní typ zařízení.

Všechny údaje na štítku na součásti musí být nesmazatelné, neodstranitelné a čitelné.

4.3 Označení na indikačním zařízení

Indikační zařízení musí obsahovat následující údaje:

- jednotku „Litr“ nebo značku „L“, „l“ nebo „dm³“ následující za indikací množství;
- jednotku národní měny (Kč) v blízkosti indikace ceny k zaplacení;
- jednotku např. „Kč/L“, „Kč/Litr“ nebo „Kč/dm³“ v blízkosti indikace jednotkové ceny;
- informaci o nejmenším odměru.

4.4 Obslužný provozní režim

Pokud je naměřený údaj zobrazován pouze na indikačním zařízení výdejního stojanu, musí být toto zařízení vybaveno nápisem, zřetelně viditelným pro zákazníka, který uvádí, že příslušný výdejní stojan může zpřístupnit jen provozovatel po ukončení aktuální obchodní transakce, a že v případě sporu se považuje za správný údaj na indikačním zařízení.

V obslužném provozním režimu se vypořádání transakce uskuteční před tím, než zákazník opustí místo výdeje. Operace měření končí v okamžiku vyrovnání transakce.

4.5 Ochrana proti neoprávněné manipulaci

Na výdejním stojanu AdBlue je nezbytný počet míst pro umístění úřední značky.

Výdejní stojan je konstruován tak, aby bez viditelného poškození úřední značky nebyl umožněn zásah do měřicího nebo indikačního zařízení, který by mohl ovlivnit správnost měření.

5 Schvalování typu měřidla

Výdejní stojany AdBlue jsou uváděny na trh a do provozu s posouzením shody podle zvláštního právního předpisu¹, a proto nepodléhají schvalování typu.

6 Prvotní ověření

Výdejní stojany AdBlue jsou uváděny na trh a do provozu s posouzením shody podle zvláštního právního předpisu¹, a proto nepodléhají prvotnímu ověření.

7 Následné ověření

7.1 Všeobecně

Při následném ověřování se provádí následující činnosti a zkoušky:

- a) vizuální prohlídka,
- b) zkouška přesnosti,
- c) zkoušky pomocných a přídatných zařízení.

U výdejních stojanů s více samostatnými výdejními místy se zkouškám podrobí všechna výdejní místa samostatně a tyto zkoušky se jednotlivě vyhodnotí. Výdejní stojany AdBlue se dvěma rozsahy se nejprve ověří pro nižší rozsah a následně se zkouška rozšíří o zkoušku největšího dosažitelného průtoku.

U paralelního zapojení dvou snímačů průtoku se zkouší nejprve oba snímače průtoku samostatně, a následně se provede zkouška celé sestavy (paralelního zapojení) ve všech třech stanovených průtocích.

Výdejní stojany s jednou hydraulickou měřicí částí a více výdejními místy (Satelit) se podrobí zkouškám podle běžného zkušebnímu programu a na závěr se provede zkouška při maximálním dosažitelném průtoku z každého dalšího výdejního místa (z každé satelitní výdejní pistole).

Výdejní stojany AdBlue jsou zkoušeny kapalinou, pro jejíž měření jsou určeny.

7.2 Zkušební vybavení

Zkušební zařízení, se kterým se provádí zkoušky přesnosti, musí mít rozšířenou nejistotu měření menší než 1/3 největší dovolené chyby podle článku 2.3.2, tabulky 1.

7.3 Vizuální prohlídka

Při vizuální prohlídce výdejního stojanu AdBlue se posuzuje, zda:

- měřidlo předložené k ověření a jeho součásti se shodují se schváleným typem nebo s provedením měřidla, u kterého byla prohlášena shoda v rámci uvedení na trh a pozornost musí být věnována kontrole označení ve smyslu kapitoly 4,
- měřidlo a jeho součásti včetně pryžových hadic nejsou mechanicky poškozeny nebo kovové části neunesou stopy koroze.

Pokud měřidlo nevyhoví požadavkům vizuální prohlídky, dále se nezkouší.

7.4 Zkouška přesnosti výdejního stojanu AdBlue

Zkouška přesnosti výdejního stojanu a jeho měřidel se provádí objemovou metodou, přepuštěním stanoveného množství kapaliny do etalonové odměrné nádoby při stanoveném průtoku.

Zkušební průtoky se stanoví podle následujících vztahů:

$$Q_1 = (1 \text{ až } 1,1) \times Q_{\min},$$

$$Q_2 = (0,22 \text{ až } 0,28) \times Q_{\max},$$

$$Q_3 = (0,6 \text{ až } 1) \times Q_{\max}.$$

V každém ze tří zkušebních průtoků se vypočítají chyby měření zkoušené výdejního stojanu AdBlue.

Rozšířená nejistota určení objemu při měření nesmí přesáhnout hodnotu 1/3 největší dovolené chyby uvedenou v článku 2.3.2.

Zkušební množství kapaliny při zkoušce přesnosti musí být alespoň 1 000× dílek indikačního zařízení.

Výdejní stojan vyhověl zkoušce přesnosti, jestliže žádná z relativních odchylek indikovaného objemu nepřekročí největší dovolenou chybu uvedenou v článku 2.3.2.

Pokud všechny skutečné chyby měření mají stejné znaménko, musí mít ke splnění požadavku článku 2.3.2 alespoň jedna z chyb měření při typickém průtoku v rozsahu $0,25 \cdot Q_{\max}$ až Q_{\max} hodnotu menší než polovina největší dovolené chyby.

7.5 Zkoušky pomocných a přídavných zařízení

Kontroluje se správná funkce pomocných a přídavných zařízení, pokud je jimi výdejní stojan vybaven. Příslušná zkouška se provede pouze jednou. Zkoušky pomocných a přídavných zařízení se mohou kombinovat se zkouškou přesnosti. Následující zkoušky se provádí v případě, že jsou pro výdejní stojan relevantní a zařízení se používá pro závazkové vztahy.

7.5.1 Zkouška nulování

Odečtou se hodnoty počítadla objemu a případně ceny po vynulování výdejního stojanu.

Residuální indikovaná hodnota po vynulování nesmí být větší než polovina minimální specifikované odchylky objemu E_{\min} u počítadel se spojeným zobrazováním.

Počítadla s nespojitým zobrazováním musí po vynulování indikovat nulu bez dvojznačností.

7.5.2 Zkouška součtového počítadla

Stanoví se rozdíl mezi údajem součtového počítadla a údajem indikačního zařízení, které se vztahují ke stejnému měření. Údaj součtového počítadla se stanoví jako rozdíl jeho počátečního a konečného stavu.

Rozdíl těchto údajů se nesmí navzájem lišit o víc než o jeden dílek součtového počítadla.

7.5.3 Zkouška počítadla ceny

U výdejních stojanů s mechanickým počítadlem se zkouška musí provést alespoň pro dvě jednotkové ceny při maximálních a minimálních otáčkách počítadla.

U výdejních stojanů s elektronickým počítadlem se zkouška provede pro maximální jednotkovou cenu. Porovnává se cena indikovaná s cenou vypočtenou jako součin indikovaného objemu a jednotkové ceny.

Při ověřování výdejních stojanů se zkouška provede jen pro aktuálně používanou jednotkovou cenu.

Rozdíl mezi zobrazenou cenou a cenou vypočtenou z ceny za jednotku a indikovaného množství nesmí být větší než cena odpovídající E_{\min} .

7.5.4 Zkouška přídavného počítadla objemu

Porovnají se údaje indikované přídavnými počítadly objemu s údaji indikačního zařízení, vztahujícími se ke stejnému měření.

Rozdíl těchto údajů se nesmí navzájem lišit o víc než o jeden dílek stupnice, který je největším z dílků stupnic porovnávaných zařízení.

7.5.5 Zkouška předvolby

Provede se odměr pomocí předvolby objemu nebo ceny a stanoví se rozdíl mezi předvoleným množstvím a množstvím indikovaným počítadlem objemu nebo ceny na konci měření.

U měřidel v předplatném nebo v předem objednaném režimu tento rozdíl nesmí překročit nejmenší specifikovanou odchylku objemu E_{\min} nebo cenu odpovídající této odchylce.

7.5.6 Zkouška samoobslužného zařízení

Provede se odměr pomocí samoobslužného zařízení a stanoví se rozdíl mezi předvoleným množstvím a množstvím indikovaným počítadlem objemu nebo ceny na konci měření.

Výsledky se od sebe navzájem nesmí lišit. V případě měřidel v předplatném nebo v předem objednaném režimu se na samoobslužné zařízení aplikují i požadavky na předvolbu.

7.5.7 Zkouška tiskárny

Porovnejí se údaje z tiskárny s údaji indikačního zařízení, vztahujícími se ke stejnému měření.

Rozdíl těchto údajů se nesmí navzájem lišit o víc než o jeden dílek indikačního zařízení.

8 Přezkoušení měřidla

Při přezkušování měřidel podle § 11a zákona o metrologii na žádost osoby, která může být dotčena jeho nesprávným měřením, budou provedeny všechny zkoušky dle kapitoly 7, u kterých je to technicky proveditelné; poslední věta článku 7.3 se nepoužije.

Jako největší dovolené chyby se uplatní dvojnásobek největších dovolených chyb dle kapitoly 7.

9 Oznámené normy

ČMI oznámí pro účely specifikace metrologických a technických požadavků na měřidla a pro účely specifikace metod zkoušení při schvalování jejich typu a ověřování, vyplývajících z tohoto opatření obecné povahy, české technické normy, další technické normy nebo technické dokumenty mezinárodních popřípadě zahraničních organizací, nebo jiné technické dokumenty obsahující podrobnější technické požadavky (dále jen „oznámené normy“). Seznam těchto oznámených norem s přiřazením k příslušnému opatření oznámí ČMI společně s opatřením obecné povahy veřejně dostupným způsobem (na webových stránkách www.cmi.cz).

Splnění oznámených norem nebo splnění jejich částí se považuje v rozsahu a za podmínek stanovených tímto opatřením obecné povahy za splnění těch požadavků stanovených tímto opatřením, k nimž se tyto normy nebo jejich části vztahují.

Shoda s oznámenou normou je jedním ze způsobů, jak prokázat splnění požadavků. Tyto požadavky mohou být splněny i jiným technickým řešením garantujícím stejnou nebo vyšší úroveň ochrany oprávněných zájmů.

II.

ODŮVODNĚNÍ

ČMI vydává podle § 14 odst. 1 písmeno j) zákona o metrologii k provedení § 6 odst. 2, § 9 odst. 1 a 9 a § 11a odst. 3 zákona o metrologii toto opatření obecné povahy, kterým se stanovují metrologické a technické požadavky na stanovená měřidla a zkoušky při ověřování stanovených měřidel – „měřidla a měřicí systémy protečeného množství kapalin jiných než voda nebo než zkapalněné plyny – výdejní stojany vodného roztoku močoviny - AdBlue“.

Vyhláška č. 345/2002 Sb., kterou se stanoví měřidla k povinnému ověřování a měřidla podléhající schválení typu, ve znění pozdějších předpisů, zařazuje v příloze Druhový seznam stanovených měřidel uvedený druh měřidel pod položkou 1.3.12 mezi měřidla podléhající schvalování typu a povinnému ověřování.

Tento předpis (Opatření obecné povahy) byl oznámen v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2015/1535 ze dne 9. září 2015 o postupu při poskytování informací v oblasti technických předpisů a předpisů pro služby informační společnosti.

III. P O U Č E N Í

Proti opatření obecné povahy nelze podat opravný prostředek § 173 odst.2 SprŘ.

Dle ustanovení § 172 odst. 5 SprŘ se proti rozhodnutí o námitkách nelze odvolat ani podat rozklad.

Soulad opatření obecné povahy s právními předpisy lze posoudit v přezkumném řízení dle ust. § 94 až § 96 SprŘ. Účastník může dát podnět k provedení přezkumného řízení ke správnímu orgánu, který toto opatření obecné povahy vydal. Jestliže správní orgán neshledá důvody k zahájení přezkumného řízení, sdělí tuto skutečnost s uvedením důvodů do třiceti dnů podatelci. Usnesení o zahájení přezkumného řízení lze dle ust. § 174 odst. 2 SprŘ vydat do tří let od účinnosti opatření obecné povahy.

IV. Ú Č I N N O S T

Toto opatření obecné povahy nabývá účinnost patnáctým dnem od dne vyvěšení na úřední desce (§ 24d zákona o metrologii).

RNDr. Pavel Klenovský v.r.
generální ředitel

Za správnost vyhotovení: Mgr. Tomáš Hendrych

Vyvěšeno dne: 26. 3. 2019

Podpis oprávněné osoby, potvrzující vyvěšení: Tomáš Hendrych v.r.

Sejmuto dne: 30. 4. 2019

Podpis oprávněné osoby, potvrzující sejmnutí: Tomáš Hendrych v.r.

Účinnost: 10. 4. 2019

Podpis oprávněné osoby, vyznačující účinnost: Tomáš Hendrych v.r.